

RECENZJE

Ta współczesna od tej dawnej różni się tylko oprzążowaniem – nie sztylet jest narzędziem walki, lecz ekran telewizora czy komputera, a także media społecznościowe.

No a dawne, tradycyjne rzezie zastępują (często, choć nie zawsze) wojny hybrydowe. Główna bohaterka tej opowieści, ostatnia królowa hellenistycznego Egiptu, kobieta o nieprzeciętnej urodzie, inteligencji i ambicjach, polityk i strateg wojenny.

Dziś powiedzielibyśmy: „polityczka” i strateżka? Jestem generalnie za feminatywami, ale nie zawsze brzmią one zgrabnie – „polityczka”, to kobieta zajmująca się polityką czy lekceważące określenie „małej” polityki? Hm, no właśnie.

Niezwykłe i dramatyczne losy Kleopatry, które spełniły się w przestrzeni krótkiego życia, pobudzają wyobraźnię artystów, reżyserów, historyków, pisarzy, no i widzów i czytelników, od ponad dwóch tysięcy lat. Dość wspomnieć choćby tylko dramaty – Williama Szekspira („Antoniusz i Kleopatra”) czy polskiego Cypriana Kamila Norwida („Kleopatra i Cezar”), jak też kilka ekranizacji, z 1934, 1945 i – najsłynniejszą i najbardziej okazałą inscenizacją – z 1963 roku z Elisabeth

Kleopatra na lato

Kleopatra, królowa Egiptu, kochanka Juliusza Cezara i Marka Antoniusza jest postacią może już trochę oklepaną, ale w gorące lato lektura książki jej poświęconej jest jak najbardziej na miejscu. Ta podróż do starożytnego Rzymu wstrząsanego wewnętrznymi wojnami u schyłku Republiki i do Egiptu epoki ptolemejskiej jest przecież także opowieścią o polityce. A że w tamtych czasach na scenie politycznej pojawiały się triumwiry, na które i we współczesnym życiu politycznym co jakiś czas pojawia się moda, więc można opowieść o Kleopatrze czytać także jako ponadczasową powieść o polityce.

Taylor w roli tytułowej. Co prawda wszystkie te ekranizacje mocno naznaczone były cechami klasycznego kiczu i nie wzbogaciły kanonu najwybitniejszych artystycznie dzieł sztuki filmowej, ale ich walory wizualne, efektowność inscenizacji czyniły je atrakcyjnymi dla oczu i pożywką dla wyobraźni.

Natomiast ciekawą artystycznie wersją opowieści o Kleopatrze i Cezarze była zrealizowana w 1972 roku przez Jerzego Gruzę w Teatrze Telewizji sztuka „Cezar i Kleopatra” George’a Bernarda Shaw, z Magdaleną Zawadzką i Gustawem Holoubkiem. Sam natomiast Holoubek wyreżyse-

rował tę sztukę, też w telewizji, w roku 1956 z Kaliną Jędrusik w roli Kleopatry. Królowa Egiptu zdobyła wielką władzę, by na koniec stracić wszystko, lecz jej mit ciągle jest atrakcyjny, także jako mit seksualny.

Stała się figurą uwodzicielskiej siły, a słynne po dziś dzień są sceny jej pierwszego spotkania z Juliuszem Cezarem (48 r. p.n.e.) oraz samobójczej śmierci (30 r. p.n.e.) po bitwie pod Akcjum. Jaka była naprawdę? Jak wyglądał jej świat?

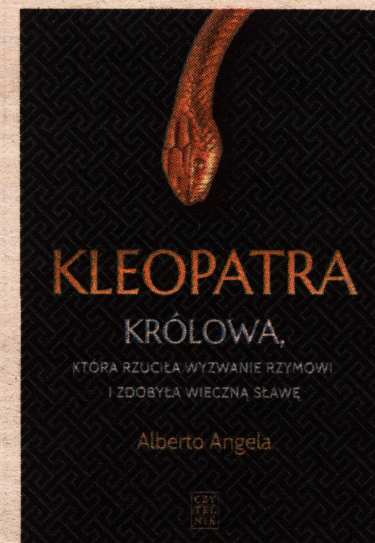
Autor książki, Alberto Angela (ur. 1962), to ceniony popularyzator wiedzy z zakresu dziejów życia na Ziemi (paleobiologii,

prehistorii człowieka) oraz z zakresu historii starożytnej i historii sztuki, autor wielu książek i programów popularnonaukowych we włoskiej telewizji. Jego największym przebojem wydawniczym stał się „Jeden dzień w starożytnym Rzymie. Życie powszednie, tajemnice, ciekawostki” (2006), wydanie polskie ukazało się nakładem „Czytelnika” w 2016 i 2018 r.

Opublikował też m.in. „Imperium. Podróż po Cesarstwie Rzymskim śladem jednej monety”. O swojej bohaterce Alberto Angela napisał tak: „Z moich badań wyłonił się obraz niezwykle

nowoczesnej kobiety, który bardzo różni się od tego, czego byśmy się spodziewali.

I to właśnie jej „nowoczesność” pozwoliła Kleopatrze odegrać tak znaczącą rolę w historii starożytności”.

Alberto Albano – „Kleopatra. Królowa, która rzuciła wyzwanie Rzymowi i zdobyła wieczną sławę”, przekł. Tomasz Kwiecień, oprac. graf. Katarzyna Konior, „Czytelnik”, Warszawa 2021, str. 412, ISBN 978-83-0703500-0